

A szegedi testnevelőtanár-képzés és élete egybeforrt

Születésnap beszélgetés a nyolcvanéves dr. Kardos Alajossal

– Tanár úr, kissé ellentmondásos helyzetben vagyok, ugyanis az egyik oldalt vizsgálva úgy érzem elég nehéz helyzetben vagyok, hiszen főiskolai tanulmányaim során a tanítványa voltam. Ugyanakkor, könnyű a helyzetem, hiszen hallgatóként ismerhettem meg egyéniségét, tudtam tanszéki küldemeiről, a főiskolai vezetéssel folytatott harcáról. Azon emberek közé kell sorolnom, akiket egyszerűen nem akartak, vagy nem tudtak megérteni. Munkásságának gyökere mikorra nyúlik?

– Tanítói képesítés és katonai szolgálat után, a Testnevelési Főiskolán szereztem diplomát. A tanári oklevél birtokában 1937 szeptemberében a Győri Kir. Kat. Tanítóképzőbe kaptam meghívást. A nősülésem azonban Ozdra szolgált, ahol 42 óráig tanítottam a Társulati Iskolában. A minisztériumhoz benyújtott áthelyezési kérelmemre a debreceni kegyesrendi Gimnáziumhoz kaptam beosztást, s hat évi, különböző típusú iskolákban szerzett szakmai tapasztalattal és gyakorlattal a tarsolyomban ért az a megtiszteltetés, hogy a Szegedi Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolán évet órá gondot okozó testnevelő tanárihány megszüntetésére, engem kértek fel főállású szaktanárnak. Ekkor 43-at írtunk, s megkezdtem több évtizedes testnevelőtanár-képző munkásságom.

– Aztán véget ért a háború, bekövetkezett a fordulat éve, az Ön életében is?

– A pártállam létrejöttével átmenetileg meg kellett válnom a főiskolától, mivel minden kapacitással ellentétben nem léptem be a pártba, idealistának és klerikálisnak minősültem. A tanárképzésben elért eredményeim ellenére 1949. szeptember 22-i hatállyal „szolgálati érdekből” a közgazdasági gimnáziumhoz helyezték. Egy év számkivetés után, „a nevezett nélkülözhetetlen a tanárképzésben” indoklással, visszahívtak a pedagógiai főiskolára.

– Mondhatjuk: ettől kezdve indult meg az a harc, amelyet a testnevelés, mint szak elismeréséért folytatott?

– Munkásságomat sajnos végigkíséri az a harc, amely a testnevelési tanszék, az ott dolgozók elismeréséért és az oktatási

A napokban köszöntötték volt kollégái, hallgatói 80. születésnapján dr. Kardos Alajost, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola testnevelési tanszékének nyugalmazott vezetőjét. A főiskolai tanár, a régi polgári iskolai oktatás egyetlen élő szegedi képviselője. Szerencsére fizikai ereje és szellemi frissessége a régi. A napokban vele beszélgettem küzdelmes munkásságáról.

feltételek javításáért folytattam. A háború végén egy 2x3 méteres helyiségben volt a „tanszék” az egyes gyakorló épületében. Onnan a volt tanítóképzőbe helyeztek bennünket. Ügyeskedéssel, ötletességgel mindig gyarapodtunk, de az igazgatók váltásával a helyzetünk is változott, sajnos a legtöbbször hátrányunkra. A tornatermet az általános iskolákkal közösen kellett használni. A szabadtéren folyó oktatást pedig a szünetre kitóduló gyerekek zavarták. Még a legideálisabb a felszámolt egyetemi sportpálya, a „libalegelo” volt. Hallgatóinkat hosszú ideig pincé-

ből, volt kápolnából, díszteremből kialakított teremben készítettük fel a testnevelés tanítására.

– Elsőkök voltunk, amikor hozzá láttunk a Topolya sori terület rendezéséhez. Akkor azzal hitegettek bennünket, hogy negyedéves korunkra már ott tartják az óráinkat. Nem lett belőle semmi.

– Azt megelőzően a Bach-malom helyére álmotduk az egyetemmel közös létesítményünket, de a paprikafeldolgozó vállalat lecsapott a területre. Ismét harcba kellett szállni, hogy ne mi legyünk az ország egyetlen olyan főiskolája, ahol megszégyenítő körülmények

között kell testnevelőket képezni. Hosszú és keserves szervezés árán először megépült a ma is használt atlétikai és labdarúgópálya, majd a tornacsarnok.

– Arra is jól emlékszem, hogy a főiskolai hierarchiában sem volt buktatómentes az előrehaladása.

– Már 1948-ban főiskolai tanári címre terjesztettek fel, de az akkori társadalmi változás az én ügyemet is ad actára tette, sőt át is helyezték. Miniszteri engedéllyel felvételt nyertem a szegedi egyetemre, ahol 1958-ban le is doktoráltam. Csalódás ért akkor is, amikor 1949-ben visszavettek a főiskolára, s adjunktusi megbízatást kaptam. Három évvel később Darvas József, az akkori közoktatástügyi miniszter docensé nevezett ki. Azonban a méltatlanságok sora ezzel még nem zárult le: miniszteri rendelkezéssel a pécsi kivételével megszüntették a testnevelőtanár-képzést, s elvesztettem státusomat. Az igény, a kialakult helyzet azonban a korábbi rendelkezés felülvizsgálatára késztette az illetékeseket, s docensi címmel megbízott tanszékvezető lettem. Az állandóan problémával küszködő tanszék nem részesült kellő támogatásban ezután sem. Az egyetemi végzettség, újabb tanári diploma, tudományos tevékenység, tanszékfejlesztő és oktató-képző munkásságom bőven elegendőnek bizonyult, hogy a főiskolai tanács egyhangúan támogassa főiskolai tanári kinevezésemet. A sors azonban közbeszólt, hiába derült ki, hogy alaptalanul gyanúsítottak meg szabálytalansággal, a kinevezés elmaradt. Húszévi várakozás után végre ezt is elértem, s további 10 évre biztosította számomra a küzdelemmel bővelkedő tanszékvezetői és oktató-képző munkát.

– Végül jött a váratlan nyugdíjazása...

– Dr. Garamvölgyi Károly miniszterhelyettes kísérő levelével, amelyben a pedagógusképzésben kifejtett 35 évi önzetlen és fáradságos munkámat megköszönte, 1977. márc. 4-én nyugdíjba küldtek. Aztán még 10 évig dolgoztam az egyetem pszichológiai és pedagógiai tanszékén könyvtáros és tudományos munkatársként.

SÜLI JÓZSEF

Május 2-án: maratoni verseny a Tiszán – és a Belvárosban!

Kálmán alatt Dél-Afrikában „megindult a hajó”

Annak a kíváncsi idegennek, aki csak úgy, „úri passzióból” a Kárász utcán minden szembejövőt megkérdezne, hogy szerinte ki tudna a Szegedi Olajbányász SE kajak-kenu szakosztályáról naprakész információkkal szolgálni, egy idő után alighanem Petrovics Kálmán és Gál Ferenc nevétől sajogna a feje... Az „olajosok” világbajnoka és ügyvezető igazgatója valóban „otthon van” a sportág és az egyesület dolgaiban, sőt egyikük sem titkolja, hogy mostanában egy mifelénk még újnak számító versenyfajta próbálnak megismertetni a szegediekkel. Egyelőre csak „szóban és írásban” (azaz a médiák és a sajtó segítségével), néhány hét múlva viszont már „élesben”, vagyis a vízben és – a vízparton!

Petrovics Kálmán a megbeszéltnél valamivel hamarabb érkezik a randevúra. Na nem pusztá udvariasságból, hanem mert minél előbb szeretne a Tiszán lenni, és lapátolni, és lapátolni...

– Jó színed van. Az Antarktiszon alapoztál?

– Majdnem ráhibáztál. Nemrég jöttem haza Dél-Afrikából, abból az országból, ahol a közelmúltban – ezt a DM olvasói is tudják – két szegedi salakmotoros is bizonyította tehetségét. Mit mondjak, remekül éreztem magam...

– Azzal nagyjából tisztában vagyok, hogy a vaspapucsosok hogyan jutottak el a fekete kontinens legdélibb csücskébe, de azt elképzelni sem tudom, hogy egy kajakosnak hogyan sikerült ez a „bravúr”.

– Tulajdonképpen egyetlen embernek, Pierre Strydomnak köszönhetem ezt az utat. Találgat, a párizsi vb után a Dél-afrikai Sprintszövetség elnöke (merthogy ez a titulus dukál Strydom úrnak) ellátogatott a Kárpát-medencébe, mert érdekelte, hogy mi a títka a magyar kajakosok fantasztikus sikereinek. Két napot Budapesten töltött (ahol már a „ferihegyi taxis” is kedvesen bánt vele), hármat meg itt nálunk, Szegeden. Ha azt mondom, hogy Pierre megszerette Magyarországot és az itteni embereket, csak félgazságot állítok. Egyszerűen imád bennünket!

– Szóval visszahívtak...

– Igen, meghozza saját cége, a „Hire a bus” költségére. Négy héten át együtt dolgoztam a johannesburgi és a közeli városokban élő kajakosokkal, és a „gyakorlati bemutató” mellett természetesen igyekeztem hasznos tanácsokkal is ellátni őket. Nagyon meglepődtem, amikor kiderült: a (hosszú távú) kajak-kenu arrafelé tömegsport! Egy 90 km-es maratoni versenyen például hatvanéves bácsikák is elindultak, és bizony olyan „terepen” is magabiztosan közlekedtek,

ahol egy Alföldön felnőtt sportoló minden lépést és csapást alaposan megfontolt...

– Tehát egy szép és „nyugodt” hónap van a hátad mögött...

– ...ami egy „nagy felismeréssel” is gazdagított! Az utolsó héten ugyanis észrevettem, hogy egyre jobban megy alattam a hajó! Ezzel azt akarom mondani, hogy nem csupán kötelességből indulok el az olimpiai válogatókon, hanem 1000 méteren – Kajnerrel párban – szeretnék figyelemre méltó eredményt elérni. Béla öcsém ezekben a napokban a honvéds menőkkel Olaszországban edzőtáborozik, és úgy érzem, neki nagyon komoly esélye van a barcelonai részvételre. Az már szinte biztos, hogy tíz kajakos utazik Spanyolországba, és egyre többször kérdezem magamtól: miért ne férhetnék be én is a keretbe? Persze, előtte, májusban „hosszú távú” terveimet is meg akarom valósítani...

Itt tartottunk a beszélgetésben, amikor befutott Gál Ferenc, aki „leváltotta” Pedrót, és nyomban mesélni kezdett a „hosszú távú” elképzelésekről.

– Szerénytelenség nélkül kijelenthetem: május 2-án egy igazán látványos, 42 km-es versenyt láthatnak majd a szegedi sportbarátok! A maratoni erőpróba rajtja a vízitelepen lesz, de a kajakosok a „show kedvéért” a Belvárosban kiszállnak a hajókból, és csak hosszabb „séta” után térnek vissza a Tiszára. Az egyéni és páros versenyre természetesen amatőrök is jelentkezhetnek (engem keresnek a vízitelepen!) ugyanis nekik is szeretnénk egy kisebb pénzdíjat felajánlani. A profil egyébként 50 ezer forintos „honoráriumért” és értékes tárgyjutalmakért vetélkednek, így kétségem sincs afelől, hogy rangos mezőny gyűlik majd össze Szegeden, május első szombatján...

RÉTHI J. ATTILA

Kiesett Szeles Mónika

Key Biscayne-ben, a 2,8 millió dollár összdfjazású nemzetközi tenisztorna női negyeddöntőjében óriási meglepetés született: kiesett az első helyen kiemelt jugoszláv Szeles Mónika, aki 6:2, 7:6 arányú vereséget szenvedett az ötödik helyen rangsorolt amerikai Jennifer Capriatitól.

Dél- és közép-amerikai futballturmix

Néhány friss hír, érdekesség a dél- és közép-amerikai labdarúgás életéből:

- Guatemala azt fontolgatja, hogy visszalép a világbajnoki selejtezőktől. Úgy hírlík, kettős oka van erre az ottani szövetségnek. Egyrészt a pénzhiány, ami miatt képtelenek megfelelően felkészíteni nemzeti együttesüket a kvalifikációs összecsapásokra, másrészt az, hogy nincs túl ütőképes csapatuk.

- Az uruguayi El Pais című lap 70 újságírórt kért fel arra, voksoljanak, kit tartanak Dél-Amerika legjobb labdarúgójának az 1991-es teljesítmények alapján. A választás az argentin Oscar Ruggerire esett;

- Mario Kempes, az 1978-ban hazai földön világbajnoki aranyérmet szerzett

argentín válogatott akkori klasszis labdarúgója immáron végképp búcsút intett az osztrák bajnokságnak. Hosszú éveken keresztül futballozott különféle ausztriai együttesekben. Szó volt arról, hogy a japán profibajnokságban folytatja, de most az uruguayi Punta del Estében tűnt fel, és vert tanyát. Egykori csapattársával, Alberto Tarantinivel egy futballiskolát hozott létre. Ott kívánják a tehetséges nebulókat megismertetni a sportág egyszerűjével;

- Junior, aki immáron 39 esztendő – elnyúlhatetlen! A brazil válogatottban is szép karriert befutó labdarúgó formájával még mindig elégedett a riói Flamengo. Ennek jele, hogy újabb feléves szerződést kínáltak neki. Junior ezt természetesen el is fogadta.

Színvonalas versenyek

ATLÉTIKA

Az utánpótlás atléták számára kiírt AGÓRA Kupán az alábbi eredmények születtek.

III. forduló. Általános iskolás fiú egyéni 2000 m: 1. Földi Zoltán (Felsőváros) 6:50, 2. Rajki Zoltán (Rókus I.) 6:58, 3. Bodor Csaba (Kodály) 7:12. Csapatban: 1. Felsőváros, 2. Kodály, 3. Kiskundorozsma I. Leány egyéni 1500 m: 1-2. Szögi Erika (Dózs) és Szentgyörgyi Katalin (Rókus I.) 4:49. Csapatban: 1. Kodály, 2. Tiszaparti, 3. Odessza II.

IV. forduló. Középiskolás lányok 1500 m: 1. Földvári Anett (Kereskedelmi és vendéglátó) 5:07, 2. Sörös Rita (Kőrös) 5:22, 3. Simon Katalin (Deák) 5:25. Csapatban: 1. Kereskedelmi és Vendéglátó, 2. Kőrös, 3. 640 Textil.

Középiskolás fiúk. Egyéni 3000 m. 1. Bozsogi Botond (Kiss F.) 9:36, 2. Barna Levente (Kereskedelmi és vendéglátó) 9:38, 3. Farkas Dávid (Kőrös) 9:45. Csapatban: 1. Kiss F., 2. Fodor, 3. Déri M.

Szegeden az utánpótlás

RÖPLABDA

Március 21-én (szombat) és 22-én (vasárnap) városunkban rendezik az utánpótláskorú röplabdásoknak a Florin Kupát. Az eseményre 49 leánycsapat és 15 fiúcsapat nevezett, többek között Olaszországból, Jugoszláviából és Romániából érkeznek a gyerekek. A Csongrád Megyei Röplabda Szövetség szervezésében lebonyolítandó verseny mindkét napon reggel 8 órakor kezdődik a Deák gimnázium, a Radnóti gimnázium, a lila iskola és a Tabán iskola tornacsarnokában.

FOTÓ: GYENES KÁLMÁN

Petrovics Kálmán lapátolás közben Barcelonára és a szegedi maratoniira is gondol...